

INNOVATIONERNAS VANDA

STADSSTRATEGI 2022-2025

(SAMMANFATTNING 12.1.2022)

1 FÖRORD

Vanda är en alltmer internationell stad som växer kraftigt. Stadens starka internationella prägel skiljer staden från de övriga stora städerna. Den mångsidiga befolkningsstrukturen kännetecknar staden, och flygplatsstaden Vanda är även Finlands port ut mot världen och ett investeringsobjekt för internationella företag. Tack vare stadens mångsidiga näringslivsstruktur är Vandas arbetsplatssufficiens klart över 100 % och ökningen i antalet arbetsplatser har legat på en historiskt hög nivå.

Covid19-pandemin hade en kraftig inverkan på utvecklingen under den föregående strategiperioden, vilket syns i stadens utveckling i stort. Pandemin stoppade dock inte befolkningstillväxten, även om nettomigrationen kommunerna emellan för Vandas del var negativ. Den naturliga befolkningsökningen och invandringen gjorde att antalet invånare låg på tillväxt. Andelen invånare med ett främmande modersmål fortsatte öka. Pandemin drabbade hårt den näringsstruktur som var beroende av servicesektorn och flygplatsen. Arbetslösheten ökade snabbt och läget i Vanda var sämst i jämförelser de stora städerna emellan. Återhämtningen har varit kraftig under slutet av år 2021, men framför allt långtidsarbetslösheten riskerar stanna kvar på en hög nivå.

I omvärldsanalyserna har det framkommit ett behov av att kontrollera de negativa följder som tillväxten fört med sig, såsom välfärdsskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper och den regionala ojämlikheten. Återhämtningen från pandemin har ökat behovet av att fästa uppmärksamhet vid välbefinnandet och livskraften. Världens megatrender syns även i Vanda och därför måste också Vanda stad fästa uppmärksamhet vid mänsklighetens gemensamma utmaningar. De viktigaste av dessa är klimatförändringen och artutarmningen. Vanda har ställt upp ett mål om klimatneutralitet senast år 2030.

I Vandas strategi finns det en stark betoning på kommuninvånarnas välbefinnande och jämlikhet. Syftet är att stödja människorna i olika skeden av livscykeln, satsa på en lyckad övergång till välfärdsområdet och jämna ut välfärdsskillnaderna. Lärande under livets olika skeden framträder som ett starkt tema. Inom småbarnspedagogiken och grundskolan läggs grunden för lärandet, men det är viktigt att utforma utbildningsvägar för människor i olika åldrar. Vi inser betydelsen av kunskap och lärande avseende såväl jämlikheten, integrationen av människor med ett främmande modersmål som livskraften. Av betydelse är även utvecklandet av staden och de olika centrumen mot ökad trivsel, trygghet och funktionsduglighet.

Vanda är även en innovativ stad. Vanda tilldelades år 2021 EU:s pris Rising Innovative Cities. Bakgrunden till priset är bland annat stadens förmåga att garantera en snabb tillväxt och högklassiga tjänster.

Staden måste också sörja för sin egen kompetens och ekonomi. I strategin syns därför även ett gott ledarskap och effektivitet i arbetet. På samma sätt bör utgångspunkten för en hållbar strategi vara balans i stadens egen ekonomi.

Kommuninvånarna, företagen och stadens olika intressegrupper har deltagit i arbetet med att sammanställa strategin. Som bakgrundsmaterial för strategin har man använt sig av statistik, undersökningar och utredningar. Strategin utgår från fullmäktigeavtalet som sammanställts av de förtroendevalda och vars innehåll beaktats vid utarbetandet av strategin.

Världen blir inte klar på en strategiperiod, det vill säga fyra år. Därför sträcker sig även Vandas strategi längre. De fyra spetsprojekten är inriktade på staden längre fram i tiden. Vandaspåran möjliggör en tätare stad, kulturhuset lyfter fram kulturens betydelse, Hanaböle träsk förnyar turismen och naturens rekreatjonsbruk, och Inlärningscampuset stöder både livskraftens som det livslånga lärandets behov. En temabaserad verksamhetsmodell som en del av strategins implementering riktar blicken längre fram ända till framtidens utmaningar.

2 STRATEGIMODELL OCH BEREDNING AV STRATEGIN

Vandas modell för strategiarbetet

Enligt 37 § i kommunallagen ska varje kommun ha en kommunstrategi där fullmäktige bestämmer om målen för kommunens verksamhet och ekonomi på lång sikt. Kommunstrategin görs upp för att motsvara fullmäktigeperiodens längd.

Vandas föregående strategi omfattade åren 2018–2021.

I Vanda utgörs det centrala innehållet i strategin av stadens vision och värderingar samt de strategiska målen för fullmäktigeperioden uppdelat på sex prioriteringar och de mätare som uppställts för målen (bild 1). Om hur kommunstrategin ska beaktas vid sammanställningen av kommunens budget och ekonomiplan föreskrivs i 110 § i kommunallagen.

Bild 1. Modellen för strategiarbetet under strategiperioden 2022–2025

Verkställande, uppföljning och utvärdering av stadens strategi

Strategin förverkligas utgående från de årliga bindande målen på stadsnivå och verksamhetsområdenas och serviceområdenas styrkort ända in på resultat- och utvecklingssamtalen på enhetsnivå (bild 2). Strategin är ledningsarbetets viktigaste

arbetsredskap. Strategin styr beslutsfattandet och ledningen på alla nivåer i organisationen. Styrkortet utgör en del av stadens ledningssystem. Implementeringen av dessa mål uppföljs tre gånger om året i samband med delårsöversikterna och bokslutet.

Bild 2. Strategins verkställande

I stadens strategi fastställs också strategiska teman, program för de strategiska nivåerna samt strategiperiodens spetsprojekt. Den viktigaste uppgiften för stadens strategiska teman är att säkerställa att strategin genomförs på ett tväradministrativt sätt och att uppföljningen av strategin effektivteras. Strategins fenomenbaserade, horisontella teman utgör för ledningen verktyg med ett längre tidsperspektiv, i vilket program och projekt kan ingå.

Programmen stöder genomförandet av de strategiska målen. I samband med budgeten fattas det i regel årligen beslut om hur de åtgärder som ingår i programmen ska resurseras. Under strategiperioden 2018–2021 fanns i stadens budget ett separat anslag reserverat för genomförande av vissa program.

Programmen rapporteras inför stadsstyrelsen eller -fullmäktige minst två gånger per fullmäktigeperiod, nämligen i samband med mellanutvärderingen och den slutliga utvärderingen av strategin. Även de tväradministrativa och verksamhetsområdesvisa utvecklingsplanerna som preciserar programmen implementerar fullmäktigeperiodens strategi.

Spetsprojekten utgör en betydande satsning på stadsutvecklingen. Strategin implementeras via projekten som även förutsätter ett omfattande samarbete.

Mellanutvärderingen av stadsstrategin 2022–2025 görs efter att välfärdsområdet inlett sin verksamhet under år 2023. Strategins slutliga utvärdering baserat på läget i slutet av år 2025 genomförs under våren 2026.

Strategin för fullmäktigeperioden förverkligas via de årliga bindande målen på fullmäktigenivå samt verksamhetsområdenas och serviceområdenas styrkort. Förverkligandet av de bindande målen uppföljs tre gånger om året. Uppföljningen genomförs i samband med delårsöversikten som bereds två gånger per år och bokslutet som bereds en gång per år.

Det rapporteras om hur strategins tematiska mål uppnåtts inför ledningsgruppen för strategiska teman och stadsstyrelsen.

Beredningen av stadens strategi 2022–2025

Beredningen av stadens strategi 2022–2025 har framskridit enligt följande:

- En kvalitetsrevision och mellanutvärdering av fullmäktigeperiodens strategi 2018–2021
- Föredragning av verksamhetsområdenas omvärldsanalyser för stadsfullmäktige 18.3.2021
- Enkät om värderingar för hela personalen våren 2021
- Ledningsgruppsbehandling, workshoppar inom verksamhetsområdena och beredningsarbetsgrupper
- Stadsfullmäktiges ekonomi- och strategiseminarium 26–27.8.2021
- Stadsfullmäktiges aftonskola 28.10.2021
- Delegation tillsatt av stadsstyrelsen
- Stadsstyrelsen 13.12.2021
- Stadsfullmäktiges beslut om strategin 31.1.2022
- Strategin träder i kraft från och med 1.1.2022

Påverkansorgan, organisationer, invånare och företag som deltar i beredningen:

- Handikapprådet
- Äldrerådet
- Ungdomsfullmäktige
- Svenska kommittén
- Delegationen för mångkulturfrågor
- Organisationsforum
- Medborgarrådet 27.5, 10.6 och 19.8.2021
- Enkät till företagen

3 VISION OCH VÄRDERINGAR

I Vanda stads strategi fastställs stadens vision, värderingar, strategiska prioriteringsområden samt målen och måtarna inklusive start- och målnivåer. Vanda stad främjar i enlighet med kommunallagen sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft samt ordnar tjänsterna för sina invånare på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt. De riktlinjer som sammanställts i strategin följs i all verksamhet och i utvecklingsprocesserna i staden.

Vandas vision

Visionen uttrycker de strategiska avsikterna för framtiden:

Djärva, avspända och trivsamma Vanda är en föregångare för hållbarhet

Vanda stads värderingar

Stadens värderingar utgör den gemensamma uppfattningen om vad som är viktigt och värdefullt för oss. De styr stadens beslutsfattande och hela organisationens verksamhet. Verksamhetsområdena kan dessutom ha egna etiska principer som utformats utgående från deras egen verksamhet. Vanda stad förbinder sig vid att främja jämställdhet och likvärdighet samt icke-diskriminerande verksamhetssätt. Det förutsätter att jämställdhets- och likvärdighetsarbetet innefattas i allt beslutsfattande och alla tjänster. Vanda tillämpar UNICEF:s principer om barnvänliga kommuner. Vanda hör också till Världshälsoorganisationens WHO:s nätverk för åldersvänliga städer.

Öppenhet avser att vårt beslutsfattande och hela vår verksamhetskultur är transparenta. Vi är en föregångare i fråga om öppenhet. Vi lyssnar, möts och delar med oss av kunskapen. Vår stad är internationell. Vi förbinder oss till att upprätthålla en dialog med det omgivande samhället.

Djärvhet innebär självförtroende nog att fungera som vägvisare in i framtiden. Vi upprätthåller en experimenterande kultur, där vi agerar fördomsfritt och omprövar invanda vanor. Vi tar fram nya lösningar och för dialog över gränserna.

Ansvarsfullhet avser att goda levnadsvillkor för nuvarande och kommande generationer tryggas. Inom beredningen och beslutsfattandet beaktas ekologiska, sociala, ekonomiska och kulturella infallsvinklar.

Samhällsgemenskap innebär delaktighet, liksom att tillit och solidaritet skapas, samt engagemang i de gemensamma målen. Invånarna, företagen, sammanslutningarna och de anställda bildar tillsammans en stark gemenskap och utgör goda partner för varandra.

4 STRATEGISKA PRIORITERINGSOMRÅDEN OCH DERAS HUVUDMÅL

En ekonomiskt hållbar och livskraftig stad

1. Det säkerställs att staden och stadskoncernen på lång sikt är ekonomiskt starka
2. Kompetensen och sysselsättningen stärks i syfte att främja livskraft och välfärd
3. Vanda är en attraktiv stad för boende

Bra service som utgår från invånarna

4. Smidiga tjänster som bygger välfärden
5. En kontrollerad övergång till välfärdsområdet
6. Staden stöder ett lärande baserat på elevens behov och möjligheterna till att framskrida utifrån ens egna förutsättningar
7. Staden satsar på kommuninvånarnas behov avseende livslångt lärande och kompetens
8. Digitaliseringen stöder en utveckling av servicen

Förebyggande av ojämlikhet

9. Utvecklingen mot marginalisering och ökande ojämlikhet bryts
10. Intresset för områden som berörs av differentiering samt områdenas attraktionskraft ökar med avseende på bostadsbyggande, service och investeringar
11. Den lokala differentieringen inom områdena följs kontinuerligt upp
12. Programmet för positiv särbehandling inom områdena fortgår
13. Utvecklande av en gemenskapsbaserad kultur som stöder verksamhetsförutsättningarna
14. En lyckad integration genom ett sektorsövergripande samarbete (även sysselsättningsaspekten beaktas)
15. Kompetensen hos stadens personal stärks och utvecklas i syfte att ta hand om stadens invånare med beaktande av kulturell och språklig mångfald

Ett resurssmart och klimatneutralt Vanda

- 16. Barns, ungdomars och vuxnas kunskaper och färdigheter med avseende på miljöansvar förbättras genom fostran, lärande och delaktighet
- 17. Aviapolis i flygplatsens närhet utvecklas till Europas mest miljövänliga område
- 18. Vanda främjar klimatneutraliteten i samarbete med koncernbolagen
- 19. Vanda är en föregångare inom den cirkulära ekonomin
- 20. Vi sörjer för att naturens mångfald bevaras i Vanda
- 21. Anskaffningarna stöder implementeringen av stadens mål i fråga om ansvarsfullhet
- 22. Andelen hållbara färdsätt ökar

Blomstrande stadscentrum

- 23. Kultur- och fritidstjänster i stadscentrumen som sprider glädje hos invånarna
- 24. Vi bygger stadscentrumen med beaktande av trivsel, trygghet och funktionsvänlighet
- 25. Naturen finns nära intill på gator, torg och gårdar
- 26. En stad där det är lätt att röra sig
- 27. Goda funktionella utvecklingsförutsättningar för mångsidiga tjänster och företag

Meningsfullt arbete genom effektivt ledarskap

- 28. Den coachande ledarskapskompetensen fördjupas
- 29. Förmågan att attrahera och hålla kvar personal förbättras
- 30. Den hållbara arbetsförmågan stärks

5 STRATEGITEMAN

Strategitemana stöder det tväradministrativa genomförandet av strategin. Strategitemana överlappar delvis med prioriteringarna, men för temanas del är det väsentliga att de koordinerar verksamheten på stadsnivå. Vid fastställande av temana har man beaktat ett klart mål eller en klar utmaning som man strävar efter att gripa sig an via temat i fråga. Målen för strategitemana utgörs av långsiktiga mål och de kommer

antagligen inte att genomföras fullt ut under strategiperioden, utan implementeringen fortgår i någon form även under de kommande strategiperioderna. Strategin implementeras även genom strategiska program. De egna strategiska programmen förverkligas via strategiska teman. Dessa teman deltar i utformandet och uppföljningen av strategiska program tväradministrativt. I anslutning till mellanutvärderingen av strategin granskas också hur strategins teman förhåller sig till bland annat välfärdsområdet.

I sin verksamhet beaktar Vanda mål för ansvarsfullhet som överensstämmer med FN:s globala mål för en hållbar utveckling (SDG). Under den föregående strategiperioden utgjorde ansvarsfullhet ett självständigt mål. Nu implementeras ansvarsfullhetens delområden via temana så att varje tema förverkligar en viss del av målen avseende ansvarsfullhet. Bland annat beaktas dock följande mål för ansvarsfullhet i alla teman:

- Jämställdhet mellan könen
- Fred, rättvisa och en god förvaltning
- Samarbete och partnerskap
- Klimatgärningar

Vanda stadsstyrelse beslutade vid sitt sammanträde 6.4.2020 om att publicera Vandas SDG-rapport sommaren 2021. I fortsättningen sker rapporteringen vartannat år.

Strategiperiodens teman är:

ETT VANDA SOM STÄRKER VÄLFÄRDEN

Utmaning: Valfärdsskillnaderna ökar mellan olika befolkningsgrupper i Vanda. Vanda måste kunna trygga välfärden för alla stadsbor med beaktande av de varierande behoven hos olika åldersgrupper. Det är också viktigt att beakta stadsbornas säkerhet. Under strategiperioden genomförs välfärdsområdesreformen och det är viktigt att genom ett gott samarbete säkerställa servicens kontinuitet under reformprocessen.

Strategiskt program: Valfärdsprogram, säkerhetsplan

FN:s mål för ansvarsfullhet: God hälsa och välbefinnande

ETT SOCIALT HÅLLBART VANDA

Utmaning: Skillnaderna mellan områdena växer i Vanda. Segregationen har spridit sig trots att olika åtgärder vidtagits för att råda bot på den.

Strategiskt program: Programmet för ett socialt hållbart Vanda (inkl. Programmet för positiv särbehandling och Förortsprogrammet)

FN:s mål för ansvarsfullhet: Ingen fattigdom, ingen hunger, minskad ojämlikhet (god utbildning)

ETT EKOLOGISKT HÅLLBART VANDA

Utmaning: På vilket sätt minskar Vanda sina utsläpp med 80 % jämfört med nivån år 2019 före år 2030 och värnar om naturens mångfald i en allt tätare stadsstruktur.

Strategiskt program: Vägkartan för resurssmarthet

FN:s mål för ansvarsfullhet: Hållbar energi för alla, hållbara städer och samhällen, miljö-gärningar (hållbar konsumtion, rent vatten och sanitet, hållbar industri, innovationer och infrastruktur, hav och marina resurser, ekosystem och biologisk mångfald)

ETT VANDA MED LIVSKRAFT OCH KOMPETENS

Utmaning: Att skapa arbetsplatser och höja sysselsättningen i Vanda. Förbättring av attraktionskraften. Tonvikten ligger särskilt på att utveckla kompetensen hos Vandaborna och förbättra Vandas attraktionskraft både ur företagets och invånarnas perspektiv.

Strategiskt program: Tillväxt- och livskraftsprogrammet

FN:s mål för ansvarsfullhet: God utbildning, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, hållbar industri, innovationer och infrastruktur (hållbar konsumtion och produktion, genomförande och globalt partnerskap)

ETT INTERNATIONELLT VANDA

Utmaning: Vanda utvecklas som en internationellt attraktiv innovations- och flygplatsstad. Integrationen av personer med ett främmande språk som modersmål ska förbättras och deras deltagande i samhället måste ökas. Det ska vara lätt att flytta till staden både för människor och internationella företag.

Strategiskt program: Tillväxt- och livskraftsprogrammet och Programmet för kulturell mångfald

FN:s mål för ansvarsfullhet: Minskad ojämlikhet, fredliga och inkluderande samhällen, genomförande och globalt partnerskap

6 SPETSPROJEKT

Vandaspåran

Hanaböle träsk

Ett inlärningscampus

Myrbacka stadskulturhus

7 ÖVRIGA HANDLINGAR OCH FÖRBINDELSE R PÅ STRATEGISK NIVÅ

Program och planer

Program som bereds i anslutning till de strategiska temana

- Tillväxt- och livskraftsprogrammet
- Välfärdsprogrammet
- Programmet för ett socialt hållbart Vanda. I programmet ingår Positiv särbehandling och Förortsprogrammet
- Vägkartan för resurssmarthet
- Programmet för kulturell mångfald

Övriga program och förbindelser

- Mark- och bostadspolitiska riktlinjer
- Produktivitets- och tillväxtprogrammet 2021–2025
- MBT-avtalet
- Servicenätplanen
- Delaktig i Vanda
- Vandas riktlinjer för kulturen 2021–2030
- Vanda stads plan för jämställdhets- och likabehandlingsarbete för strategiperioden 2022–2025
- Tvåspråkighetsprogrammet

- Arbetet med modellen Barnvänlig kommun
 - Vanda förbinder sig vid att främja ett barnvänligt samhälle, vilket innebär att man sätter sig in i barnens rättigheter och i sitt arbete har barnens rättigheter i fokus på organisationens alla nivåer, allt från beslutsfattandet till den praktiska verksamheten.
 - Stadsdirektören har undertecknat en förbindelse mellan UNICEF och Vanda stad om samarbete som bygger på modellen Barnvänlig kommun
 - Vandas verksamhetsplan för Barnvänlig kommun 2022–2021
- Implementering av FN:s mål om en hållbar utveckling i Vanda
 - Vanda stadsstyrelse beslutade vid sitt sammanträde 6.4.2020 om att sommaren 2021 publicera Vandas VLR-rapport
 - Stadens ledningsgrupp har vid sitt sammanträde 7.6.2021 godkänt rapporten och beslutat att rapporteringen framöver sker vartannat år.
 - Stadsdirektören har 15.6.2021 undertecknat VLR-förbindelsen som New York tagit initiativ till.
- Vanda hör också till Världshälsoorganisationens WHO:s nätverk för äldrevänliga städer.

Samtliga spetsprojekt och övriga handlingar och förbindelser på strategisk nivå förs till stadsfullmäktige för godkännande.

